

Оксана ЗАРІВНА,

orcid.org/0000-0002-9821-4482

кандидат педагогічних наук, доцент

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) *Oksanazarina5@gmail.com*

ПОЗААУДИТОРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Міжкультурна комунікація і безвізовий режим дали змогу українцям бути присутніми у світі, обмінюватися досвідом, професійно здійснювати міжнародну діяльність. Але для цього потрібно знати іноземну мову. Суспільство реагує: активніше запроваджуються освітні і громадські ініціативи з популяризації занять англійської мови, різних курсів, методик для самостійного вивчення. Це стало доступним завдяки мережевим технологіям і ресурсам, а розвинена мобільна індустрія і можливості WiFi дають змогу вивчати іноземну мову в будь-якому часі і просторі, тобто позааудиторно, використовуючи смартфони. Науковці-педагоги активно обговорюють питання залучення інтернет-технологій до процесу навчання, але мало враховують практичні підказки, розміщені в медіа. Саме вони нас зацікавили.

У статті проаналізовано поради громадських платформ щодо того, як швидше набувати англійської компетентності та вироблено власні методичні рекомендації ефективного вивчення мови поза студентськими аудиторіями. Власне, це і є метою дослідження. Перелічено ресурси Інтернет, які допомагають знаходити оригінальні джерела вивчення англійської мови та подкасти, що формують навички читання, розуміння, аудіювання, відтворення інформації. Наведено деякі мобільні додатки, спеціально створені для вивчення мови та неспеціалізовані, але такі, що допомагають закріплювати знання. Подано також перелік оригінальної англійської літератури для різних рівнів складності. Доведено, що позааудиторні технології вивчення англійської мови доступні та цікаві студентам.

Ключові слова: вивчення англійської мови, студенти, Інтернет, подкасти, ресурси.

Oksana ZARIVNA,

orcid.org/0000-0002-9821-4482

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor of

National Technical University of Ukraine

“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

(Kyiv, Ukraine) *Oksanazarina5@gmail.com*

SELF-STUDY TECHNOLOGIES OF ENGLISH LANGUAGE

Intercultural communication and visa-free regime allowed Ukrainian people to be present in the world, to exchange experience, to carry out international activities. But for this you must know foreign languages. Nowadays more actively implemented educational and public initiatives to promote English classes, various courses, methods for self-study. It has become affordable thanks to network technologies and resources, and the developed mobile industry and WiFi capabilities allow you to learn foreign language in any time and space using smartphones. Scientists are actively discussing the issues of Internet technology involvement in the learning process, but sometimes they don't take into account the practical tips placed in the media.

In the article the advice of public platforms how to learn English competence quickly is analyzed and our own methodological recommendations for more effective language learning outside of student audiences are examined. The Internet resources that help you find original English learning sources are listed and podcasts that form the skills of reading, understanding, listening. Some mobile apps specially designed for language learning are given. A list of original English-language literature for various levels of difficulty is also given. It is proved that extra-curricular technologies for learning English are interesting to students.

Key words: English language, students, Internet, podcasts, resources, teaching.

Постановка проблеми. Мови вивчають усі, хто хоче бути успішним, сучасним, мобільним. Напрацьовано багато методик, серед яких і зорова, і словесно-логічна, і систематична, і експрес-методика... Однак усе більше звертаються

до залучення інтернет-технологій у навчальний процес. Лінгвісти стверджують, що необхідні комунікативні навички іноземною мовою можна здобути за тижні, а опанувати базовий рівень будь-якої мови – всього за декілька місяців. Канал

BBC Capital щодо цього поширив у мережі практичний матеріал «Як швидко опанувати іноземну мову». Звичайно, йдеться про побутовий рівень користування іноземною мовою, не про вивчення мови в аудиторному режимі, але поради цілком дієві для використання в університетському середовищі.

Аналіз досліджень. Такі дослідження не нові. Науковці І. Костенко, Я. Стрельчук, З. Овчаренко, О. Зарівна, О. Байбакова, І. Копил та інші активно обговорюють залучення інтернет-технологій до вивчення іноземної мови; О. Грецька говорить про роль електронних енциклопедій у цьому процесі; А. Панченков, О. Пометун, Т. Ремех акцентують на підготовці викладачів до залучення мережі у навчальний простір; Г. Шклярчук пропонує методики інтенсифікації процесу вивчення англійської мови.

Мета статті. Активно свої пропозиції до швидшого та якіснішого оволодіння іноземною мовою викладають і громадські платформи. Ми вирішили проаналізувати деякі з них (з ресурсу BBC) і створити власні методичні рекомендації, як ефективніше вивчити іноземну мову поза студентськими аудиторіями.

Виклад основного матеріалу. Зосередимо увагу на студентах, оскільки ця категорія молоді активно працює над становленням своєї особистості, над тим, щоб бути успішною і незалежною у будь-якій частині світу. Перші дві рекомендації транслюємо зі статті «Як швидко опанувати іноземну мову» з ресурсу BBC Capital.

1. Розмовляти іноземною мовою за кожної нагоди. Початкова невпевненість стає своєрідним бар'єром і це визнаний факт. Щоб навчитися говорити, треба говорити, не боятися виглядати некомпетентним. Майкл Гайслер, віце-президент школи іноземних мов коледжу Міддлбері у Вермонті (США), зазначає, що не слід боятися помилок або незручних ситуацій, адже «Люди у всьому світі зазвичай дуже терпляче ставляться, коли ви спробуєте розмовляти їхньою мовою». Їх можна свідомо попросити, щоб вони виправляли ваші помилки і говорили, як правильно (Баден, 2015). Маючи досвід викладання англійської, стверджуємо, що практика дуже хороший засіб до опанування іноземної мови, але практикування без контролю і правок професіоналів лише примножує і закріплює помилки і буде неефективним.

Дехто вважає, що, якщо потрібно вивчити мову з певною метою (для спілкування в конкретній фаховій галузі), варто складати собі сценарії відповідей на можливі питання. Ми також підтримуємо такий варіант і рекомендуємо користуватися

розмовниками та онлайн-підручниками. Таким чином можна опанувати базовий рівень мови.

2. Поринути в культуру мови, яка вивчається. Наприклад, читати, слухати радіо або спілкуватися з носіями – пришвидшує процес засвоєння мови. Спочатку фахівці рекомендують починати з дитячих книжок і коміксів, а потім переходити до більш серйозної літератури. У згаданій статті зазначено, що студенти коледжу Міддлбері мають проводити всі свої позакласні заняття, від спорту до театру, мовою, яку вони вивчають (Баден, 2015). Ми також пропонуємо студентам опрацювати цікаві журнали і медіа-продукти в зручний для них спосіб (прослухати, прочитати і виділити основне, сформувані власне висловлювання з цієї теми тощо). Громадська ініціатива Україна Speaking надала перелік ресурсів, які дають легальний і безкоштовний доступ до книг англійською мовою. Серед інших назвемо: Project Gutenberg (gutenberg.org); Вікіджерела (wikisource.org); Google Play (play.google.com); Open Library (openlibrary.org); The Online Books Page (onlinebooks.library.upenn.edu); Bartleby.com (bartleby.com); University of Oxford Text Archive (ota.ox.ac.uk); E-Books Directory (e-booksdirectory.com); World Public Library (worldlibrary.org) (Eduget, 2016).

Хочемо додати, що, на наше переконання, дуже хорошим засобом набуття англійської компетентності є читання якісних двомовних журналів. І тут не має суттєвого значення, якою мовою, рідною чи іноземною, стаття буде прочитана першою, тому що однаково можна виявити, що і якою мірою студент зрозумів. Наприклад, зразковим може бути бортовий журнал “The UKRAINIAN”, що подає актуальні й важливі теми: події, що відбуваються у різних суспільних галузях України і пояснюються для українців за кордоном.

Скориставшись дослідженнями читацьких смаків київського студентства, можемо стверджувати, що молодь таки читає англійську літературу, це модно, але не тільки. Як зазначає О. Марків: «Сучасна студентська молодь – активна, мобільна, готова до міжкультурного діалогу категорія членів суспільства, яка свідомо розцінює власну участь у формуванні брендингу своєї держави. Більшість прагне дізнатися не тільки про глобальні події, а й про важливі заходи культури, події, зміни у сфері бізнесу, важливі соціальні й економічні трансформації та вдосконалити англійську мову, щоб жити активно, бути корисним» (Марків, 2018). Тому читають інформаційно-розважальні журнали: “What’s On”, “Kiev Post”, “Ukraine Business Online”, “Ukrainian Journal”.

3. Користуватися безкоштовними подкастами та додатками для вивчення іноземних мов. «Подкаст» – це одна з найпопулярніших інновацій, коли йдеться про прослуховування. Podcast забезпечує гарну якість записів, якими можна легко обмінюватися та зберігати. Подкасти доступні в Інтернеті. Існують певні каталоги подкастів для викладачів, такі як <http://www.apple.com/es/itunes>, Podcast Alley (<http://www.podcastalley.com/>) і Podcast Pickle (<http://www.podcastpickle.com/>) – питання, пов'язані з освітою. Крім того, викладачі можуть перейти на певні веб-сайти, на яких розміщуються подкасти, призначені для студентів ESL, наприклад, <http://www.eslpod.com> або <http://www.podcastsinenglish.com>.

Значимо, що користуватися подкастами можна тоді, коли застосовані дві попередні рекомендації, тобто, коли вже можна сконцентруватися на граматиці. Рекомендують використовувати подкасти на таких сайтах, як radiolingua.com або languagepod101.com, які особливо зручні для вивчення структури мови.

Наведемо деякі цікаві веб-сайти, доступні через Інтернет у вигляді аудіо та відео. Вони дуже корисні для самонавчання, особливо для студентів англійської кафедри, для отримання відчуття справжньої живої англійської мови. Наприклад, 1) <http://news.bbc.co.uk> є гарним ресурсом для перегляду світових новин. Він пропонує стенограму й короткий огляд новин з переходом на опцію “One Minute World News”; 2) <http://www.voanews.com/specialenglish/index.cfm> надає звіти про світові новини та інформацію про американську культуру та історію, яка може слугувати навчальним інструментом для самостійного навчання студентів; 3) <http://www.bbc.co.uk/radio/> пропонує слухати радіо; 4) <http://www.youtube.com> – це, безумовно, найбільш відвідувана веб-сторінка для потокового відео, а також <http://www.script-orama.com> пропонує викладачам повні стенограми та скрипти з фільмів, <http://www.movieweb.com/videos> містить детальну інформацію про фільми.

4. Намагатися користуватися автентичними матеріалами для навчання, а не адаптованими. Працюючи у вищому навчальному закладі, ми помітили, що рекомендована методика викладання англійської мови полягає в тому, щоб адаптувати рівень складності завдань до рівня знань студентів – усе для того, щоб їм було зручно і щоб вони хотіли вчитися. Однак така адаптація не завжди виправдана, бо вона не стимулює студента до вищого рівня опанування мови. На наше переконання, автентичне прослуховування матеріалів – більш дієвий механізм, оскільки мова тут

є природною і невимушеною, вона відрізняється від мови в підручниках. Знайти такий освітній ресурс можна на сайті www.ello.org, створеному Тоддом Беукенсом, вчителем англійської мови в Японії. ELLLO (англійська аудіобібліотека онлайн) пропонує безкоштовні прослуховування для студентів. Тут існує понад 2500 безкоштовних уроків з аудіо, відео, сценаріями, інтерактивною вікториною та вправами для підтримки словникового запасу. Цей веб-сайт підходить для самостійного навчання. Кожен вид діяльності спеціально розроблений та зосереджений на різних навичках: на цих сторінках переважно аудіо інтерв'ю з різними ораторами, які спілкуються на різні теми. Усі заходи супроводжуються завантаженням аудіо, уроків лексики та тестів.

Завдяки таким ресурсам студенти можуть переходити до читання оригінальної англомовної літератури для різних рівнів. Що стосується педагогічних рекомендацій, як і що читати з розумінням, варто скористатися порадами сайту studway.com.ua (Мегеденюк, 2016):

Для рівня Elementary (A1) (Можеш зрозуміти та сказати найпростіші слова англійською): чудовий варіант – дитячі книги англійською мовою! The cat in the hat («Кіт у капелюсі») Доктор С'юз, Blueberries for Sal («Чорниці для Сал») від Роберта МакКлоскі, The House on the Hill («Дім на пагорбі») Елізабет Лейрд. Книги чудово підходить для новачків – у них легкі слова та прості речення. Road to Nowhere («Дорога в нікуди») Джон Мілн та The Canterville Ghost and Other Stories («Кентервільський привид та інші історії») Оскара Уайльда.

Для рівня Pre-Intermediate (A2) (Здаєш трохи розмовляєш про себе): The Curious Incident of the Dog in the Night-Time («Дивний випадок із собакою вночі») Марка Геддона; The No.1 Ladies' Detective Agency («Жіноче детективне агентство №1») Олександра Маккола Сміта; Charlotte's Web («Павутиння Шарлотти») Е. Б. Вайта; Fantastic Mr. Fox («Неймовірний містер Фокс») Роальда Даля; Frankenstein («Франкенштейн») Мері Шеллі.

Для рівня Intermediate (B1) (Відносно непогано розмовляєш і розумієш, використовуєш базові часи). Для цього рівня пропонують твори з простими реченнями, але багатою лексикою: The Old Man and the Sea («Старий і море») Ернеста Хемінгуей; The Collector («Колекціонер») Джона Фаулза; Oliver Twist («Олівер Твіст») Чарлза Діккенса; 1984 Джорджа Орвелла; Number the Stars («Порахуй зірки») Луїс Лоурі.

Для рівня Upper Intermediate (B2) (Добре розмовляєш і розумієш, але і робиш помилки і маєш

обмежений словниковий запас): Northanger Abbey («Нортенгерське абатство») Джейн Остін; The Taming of the Shrew («Приборкання норавливої») Вільяма Шекспіру; A Murder is Announced («Оголошено вбивство») Агати Крісті; The Body («Тіло») Стівена Кінга; The Long Goodbye («Довге прощання») Реймонда Чендлера.

Для рівня *Advanced (C1)* (*Добре розмовляєш і розумієш співрозмовника, практично не припускаєш помилок*). Для цього рівня характерні складні словосполучення, зрозумілі досвідченим читачам: *Water for Elephants* («Води слонам!») Сари Груен; *Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog)*, або «Троє в одному човні (якщо не рахувати собаки)» Джерома Клапка Джером; *Jane Eyre* («Джейн Ейр») Шарлотти Бронте; *A Wrinkle in Time* («Трищина в Часі») Мадлен Ленгл; *Pride and Prejudice* («Гордість та упередження») Джейн Остін (Марків, 2018).

5. Використовувати мобільні додатки (застосунки для смартфонів), які не призначені для вивчення мови, але мають багато функцій, що можуть бути використані для навчання. Наприклад, додаток Siri може допомогти користувачеві виконувати низку завдань: відправлення електронної пошти та SMS; здійснення телефонних дзвінків; пошук спеціальних повідомлень; пошук довколишніх підприємств (заправки, банки або ресторани) та маршрути проїзду до них; внесення розмовних слів до тексту; пошук і створення в Інтернеті інформації, зокрема для медіа; доступ до музики та подкастів із використанням голосу, додавання та доступ до календарних зустрічей, нагадувань; опублікування оновлень на Facebook і Twitter; доступ до нотаток та отримання нотаток; використання GPS-навігації. На відміну від інших

технологій мовлення до тексту, Siri працює на рівні операційної системи і розуміє, які програми відкриті за запитом користувача. Або розглянемо інші додатки, які можуть бути використані в сфері EFL. Завдяки винаходу глобального підключення та штучного інтелекту (AI) звуки, зображення та рухомі картини можуть бути представлені на екрані, студенти можуть відповісти у вигляді звуків, зображень та навіть кінофільмів.

Як бачимо, додатки в мобільних пристроях можуть підтримувати широкий спектр педагогічних підходів, починаючи від традиційних передач, поведінкового відтворення до комунікативного навчання.

6. Долучатися до професійних мережових спільнот. Вести власний блог чи сторінку в соціальній мережі англійською мовою. Ця рекомендація дієва, однак не всі студенти погоджуються на такий експеримент. Але майже всі активного грають ігри в режимі онлайн з представниками різних національностей, тому живе спілкування англійською мовою тут є швидше вимогою, ніж потребою. Так чи інакше вони використовують мову для формування власних висловлювань.

Висновки. Попри те, що наявні проблеми щодо застосування мобільних технологій та мережових ресурсів у стінах університетів: неналежна матеріально-технічна база, недостатнє програмне забезпечення, відсутність відповідних науково-методичних засобів, необхідних для організації самостійної роботи, можливості для набуття англійської компетентності є. Позааудиторні технології вивчення англійської мови, як видно з дослідження, доступні та цікаві студентам. Варто про них розказати і мотивувати до залучення в цілеспрямований процес оволодіння іноземною мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Baden Rob. Як швидко опанувати іноземну мову. BBC. News/Україна. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert_cap/2015/05/150527_vert_cap_secrets_foreign_languages_vp
2. Книжки англійською мовою: де читати? URL: https://www.eduget.com/news/knizhki_anglijskoyu_movoyu_de_chitati-1793
3. Марків О. Сучасні читацькі запити молоді, зокрема на англійській мові. Педагогічний і видавничий аспекти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта і наука в Україні: шляхи розвитку та напрямки взаємодії» (11–12.05.2018). 2018. С. 69–77.
4. Мегедінок М. Англійські книги за рівнями (A1–C1). URL: <http://studway.com.ua/anglomovni-knigi/>
5. Liaw M. (1997). An Analysis of ESL Children's Verbal Interaction During Computer Book Reading. *Computer in the Schools*, 13 (3/4), 55–73.

REFERENCES

1. Baden Rob. Yak shvy'dko opanuvaty' inozemnu movu. BBC. News / Ukrayina. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert_cap/2015/05/150527_vert_cap_secrets_foreign_languages_vp
2. Kny'zhky' anglijs'koyu movoyu: de chy'taty? URL: https://www.eduget.com/news/knizhki_anglijskoyu_movoyu_de_chitati-1793
3. Markiv O. Suchasni chy'tacz'ki zapy'ty' molodi, zokrema na anglomovni vy'dannya. Pedagogichny'j i vy'davny'chy'j aspekty'. Materialy' Vseukrayins'koyi naukovo-prakty'chnoyi konferenciyi ["Osvita i nauka v Ukrayini: shlyaxy' rozvy'tku ta napryamky' vzayemodiyi"] (11–12.05.2018)]. 2018. S. 69–77.
4. Megedy'nyuk M. Anglomovni kny'gy' za rivnyamy' (A1–S1). URL: <http://studway.com.ua/anglomovni-knigi/>
5. Liaw, M. (1997). An Analysis of ESL Children's Verbal Interaction During Computer Book Reading. *Computer in the Schools*, 13 (3/4), 55–73.